

KRIMINALVÅRDEN

TIDNING FÖR KRIMINALVÅRDSVERKETS PERSONAL NR 2 1978

FRIVÅRD

- **Sysselsättning bland klientelet**
- **Kartläggning av våldet på expeditionerna**
- **Förstärkt fältarbete**

Innehållsförteckning:

Kriminalvård i USA	sid 2
Ledare	sid 5
Frivårdsårsmöte	sid 7
Våldet inom frivården	sid 8
Förstärkt fältarbete inom frivården	sid 10
Skk-start 1944 och 1978	sid 12
Sysselsättningen bland frivårdsklientelet	sid 14
Tidsstudier inom frivården	sid 14
Jämställdhet	sid 16
KRAMS	sid 17
Bokrecension	sid 18
MBA-S	sid 19
Plats för åsikt	sid 20
Kriminalvårdsidrott	sid 22
Juridiska enheten	sid 24

KRIMINAL- VÅRDEN

ISSN 0345-5955

Utgivare: Bo Martinsson. Redaktion: Lars Wallin, Eva Lips, Laila Lundberg, Urban Bergsten och Magnus Palmquist och Ivar Frisk.
Tel: 011-10 82 00
Postadress: 601 80 Norrköping

Redaktionen ansvarar inte för ej beställda manuskript och bilder. Åsikter, förslag och idéer som framförs i signerade artiklar, intervjuer och insändare står helt för artikelförfattarens eller den intervjuades räkning och behöver inte delas av kriminalvårdsstyrelsen eller redaktionen. Eftertryck tillåtet med uppgivande av källa.

AB Trycksaker Norrköping 1978

Kriminalvård i USA 2:

San Quentin i Cali har omkring 2 000

Efter att ha besökt La Tuna Federal Prison, ett halfway house, häkte Sheriff's Office och polisstation i El Paso så åkte vi till San Quentin i California som ligger någon mil norr om San Francisco. Fängelset är beläget vid San Paolo Bay, en havsvik som ansluter till Pacific Ocean. S.Q. är ett delstatsfängelse, det äldsta och mest kända fängelset i California. Antalet intagna ligger omkring 2.000 och personalstaten omfattar 749 anställda. S.Q. är av typ medium security prison och är slutet enligt både svenska och amerikanska normer.

Antalet intagna i S.Q. motsvarar i grova drag 10 % av det totala antalet intagna i California.

*

I U.S.A. indelas brott i misdemeanors och felonies. Felony är ett grövre brott såtillvida att påföljden överstiger 1 år i anstalt och kan vara upp till livstid utan villkorlig frigivning. Dödsstraffet används f n ej i California. Exempel på felony är mord, dråp, grov miss-handel, mordbrand, våldtäkt, vissa inbrott och fritagning av intagen. Omkring 15 % av personer dömda för felonies placeras i slutna delstatsfängelser. Dessa utgör de grövre och mer belastade brottslingarna och/eller de som anses farligare eller mer rymningsbenägna. Vanligtvis så är det domstolen som bestämmer vilken förvaringsform som är lämplig i det aktuella fallet. Drygt 53 % av de intagna i delstatsfängelse i California är dömda för mord, dråp, rån eller grov miss-handel och cirka 70 % har tidigare eller aktuella domar som innefattar våldsbrott i någon form. En genomsnittsintagen i California sitter 3 år i fängelse före första möjlighet till frigivningspermission. Permissioner typ svenska korttidspermissioner förekommer sällan eller aldrig från slutna fängelser i California.

Genomsnittlig kvarvarande verkställighetstid för en frigivningspermission är 2 år vid frigivningstillfället.

Av villkorligt frigivna från delstatsfängelser i California år 1975 så hade 2,5 % återintagits vid årets slut varav 1,4 % för nya brott. Detta är de längsta siffror som noterats i California sedan 1958 då statistiken infördes. Det råder delade meningar om hur trenden kommer att utvecklas i framtiden med anledning av den nya lag som trätt i kraft 1 juli 1977. Lagen innebär tidsbestämda straff för de flesta brott, något som tidigare ej existerat i California. De olika brottskategorierna får alltså en minimi- och maximistrafftid liknande den svenska lagstiftningen på detta område. Särskilda omständigheter och skäl måste då redovisas av domstolen i varje fall man utdömer maximi- eller minimitid för ett brott, vilket innebär praktiskt att kraven på domstolarnas arbete har höjts avsevärt.

*

Nya lagen påverkar även dem som dömts till livstidsstraff vilka tidigare kunde sitta både 10, 15 och 20 år i fängelse utan att få ett principdatum för eventuell frigivning. Livstidsdömda visste överhuvudtaget ej om de skulle frigges någonsin i vissa enskilda fall. Inbakat i den nya Determinate Sentence Law som lagen heter finns nu även utrymme för livstidsdömda, både tidigare och senare dömda, på så vis att ingen livstidsdömd skall kunna sitta mer än 10 år utan prövning för ett principdatum för frigivning. Detta innebär givetvis inte att han frigges efter 10 år utan endast att den intagne ifråga bereds möjlighet att få sitt fall vederbörligt prövat i en särskild instans senast efter att 10 år förflutit efter intagningen.

*

En intagen som uppvisar god skötsamhet och intresse för arbete och/eller utbildning kan enligt den nya lagen få tre månaders avdrag per avtjänat verkställighetsår. Den som underkastar

fornien 0 intagna

sig en yrkesutbildning och uppvisar särskilt stort intresse härför kan dessutom få en extra månads avdrag per år vilket sammantaget skulle innebära att en intagen kan få ett avdrag totalt med fyra månader per avtjänat verkställighetsår. Detta påverkar inte domens längd i den bemärkelsen att ådömd verkställighetstid ändras men den påverkar den tid som den dömda skall tillbringa i fängelse. Han kan alltså ha en större eller mindre resterande del vid tidpunkten för villkorlig frigivning. Eftersom straffsatserna i tid räknat är längre än i Sverige så kan man bereda intagna möjligheter till förhållandevis långa yrkesutbildningar.

*

En intagen kan till exempel genomgå en mekanisk yrkesutbildning om tre hela år som, om den ger gott resultat, kan reducera total tid i anstalt med 12 månader. Tid att avtjäna i fängelse provas i en särskild instans med jämna mellanrum utifrån vilket straff och vilken prognos som föreligger i det enskilda fallet. Ett centralt problem i fängelser både i U.S.A. och i Sverige är att de intagna som regel saknar all form av egentlig yrkeserfarenhet. Detta trots att man i journalanteckningar o d många gånger kan hitta både en och flera yrken. Några veckor eller månader ger rimligtvis ingen egentlig yrkeserfarenhet. Inte heller kan man under så knappa omständigheter komma i åtnjutande av någon yrkesutbildning.

*

Den kortaste yrkesutbildningen i S.Q. är 6 månader och detta är en lättare och begränsad byggnadsmålarutbildning. Det finns också en 3-årig målarutbildning som möjliggör anställning eller goda förutsättningar för anställning vid frigivningstillfället. Vissa yrkesutbildningar som rörmokare, typograf, maskinist och charkuterist

tar 4 år att genomföra. Vem som helst får inte börja vilken yrkesutbildning som helst. En del yrkesutbildningar kräver i vissa fall en teoretisk grundutbildning vilket måste kunna redovisas eller annars inhämtas i fängelset. Några av yrkesutbildningarna är stängda för vissa typer av brottslingar. En intagen som dömts för flera fall av t ex förfalskning får inte åtnjuta offsettryckerutbildning, flerfaldigt dömd för otukt mot minderårig får inte utbildning för park- och trädgårdsanläggning, narkotikabrottslingar får inte högre sjukvårdsutbildning och så vidare. En speciell brottsbakgrund kan alltså förhindra en intagen från att få börja en viss utbildning då man på rimliga grunder anser att en speciell utbildning skulle kunna medverka till att kriminalisera vederbörande ytterligare. Här skymtar vissa erfarenheter

från många kriminologiska studier som genomförts i U.S.A. rörande enskilda brottstyper och gärningsmän tillika med forskningsresultat rörande människotyper och karaktärer. Här måste man komma ihåg att U.S.A. har ett enormt forskningsunderlag i form av reella tal när det gäller brottsstatistik och dömda personer som i många fall måste ge ett säkrare underlag för bedömningar än procentsatser baserade på låga reella tal.

*

Vad som omedelbart slår en besökare i S.Q. är den mångfald av arbetstillfällen som står till buds för de intagna. Alla yrkesutbildningar är inte upplagda som kurser med instruktör eller lärare med schemalagda dagar. I många fall kan dagarna bestå huvudsakligen av praktisk yrkesträning ►

Entrén till San Quentinfängelset, Californien.

där man från fängelseledningen kombinerar samhällets önskemål om yrkesutbildning för det straffade med det enskilda fängelsets behov av arbetskraft för egen produktion och självförsörjning. Så är bland annat fallet med industribokföring, förrädsarbete, tvättarbete, fraktexpedition, bageriarbete samt köks- och serveringsarbete.

För att få så väl avpassade yrkesutbildningar som möjligt och för att hålla respektive utbildningsväg aktuell i tiden så finns i California en särskild kommission som kontinuerligt lägger synpunkter på dels industriell verksamhet i allmänhet inom fängelsesystemet och på yrkesutbildning inom fängelset i synnerhet. Kommissionen består av representanter från industri och fackföreningar. Dessutom så finns det mindre kommittéer som är lokalt betonade och som är rådgivande åt de olika fängelserna. Dessa kommittéer har en bredare social representation än kommissionen. Här finns t ex även vissa ideella organisationer representerade som aktivt bidrar till utslussningen av många intagna.

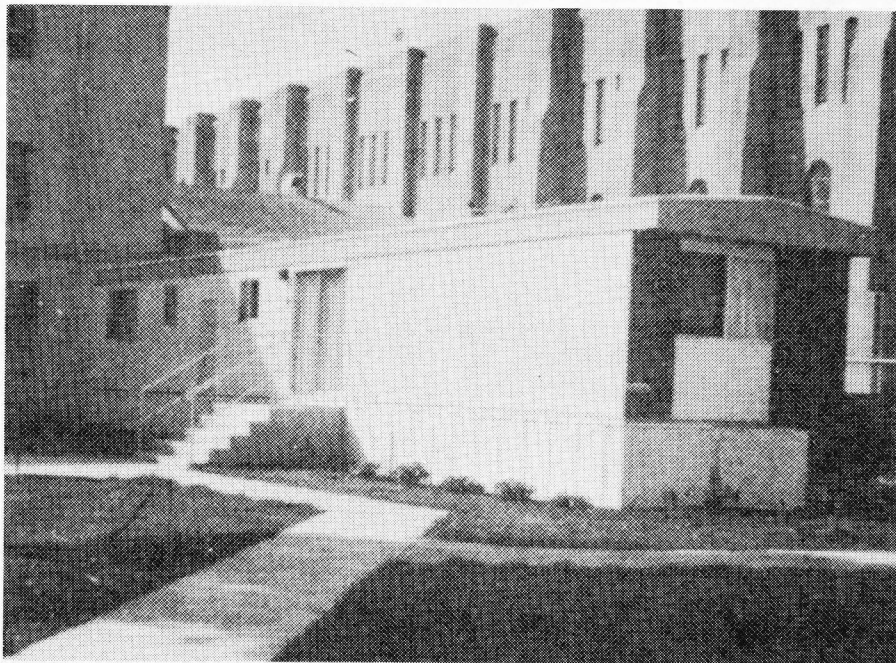
*

De sista sex månaderna för frigivningen så placeras de som har undergått ett längre frihetsstraff i ett särskilt sk "pre-release program" vilket skall syfta till att förbättra frigivningstillfallet i synnerhet då det gäller den intagnes kunskap om hur samhället utanför fungerar. Kontakter etableras med olika lokala organ på den ort som intagne ämnar frigges till. Potentiella arbetsgivare kontaktas i de fall där sådan saknas likväl som bostadsfrågan skall lösas. Fängelsets personal medverkar i körkursutbildning och anskaffning av ID-kort, ordnar vigselpaper i de fall sådant är aktuellt samt hjälper till i vissa försäkringsfrågor m m. Vidare så handläggs den intagnes journal dessa sista sex månader av en särskild avdelning i S.Q. som bara sysslar med frigivning. Avdelningen heter Pre-release department.

Ytterligare sakförhållanden och aspekter som vi gärna skulle vilja beröra måste vi tyvärr av utrymmesskäl lämna utanför denna artikel eftersom syftet ytterst är att orientera om fängelsesystemet i U.S.A. och informera svensk kriminalvårdspersonal om en annan modell som finns utanför vårt eget system.

Vi skall dock helt kort säga några ord om övervakningen av frigivna i California. California Department of Corrections säger inledningsvis i en informationsbroschyr att frigivningspermission och villkorlig frigivning inte är ett sätt att avkorta ett fängelsestraff.

Frigivningspermission är en åtgärd

Besöksavdelningen vid San Quentin.

där samhället försöker slussa tillbaka en tidigare intagen till ett liv i frihet som alltid fungerar på villkor. Vidare försöker samhället uppnå den kontroll som erfordras för att den enskilde skall fungera i gemenskapen vilket aldrig kan fungera utan att vissa mått på krav och hänsyn erkänns och tillgodoses. Den frigivne skall stimuleras till självdisciplin och är förväntad att på olika sätt bli en aktivt medverkande samhällsmedlem som ger det allmänna ett bidrag i så motto att han arbetar eller på annat sätt fullgör den del han kan för att gemenskapen som sådan skall fungera.

Övervakaragenterna har den dubbla funktionen att dels svara för övervakning i samhällets och gemenskapens intresse samt erbjuda allmänheten det beskydd som en god övervakning av en nyligen frigiven kan ge och dels så skall övervakaragenterna stödja, hjälpa och ge social service åt de klienter som så behöver. I en frigivningspermissionerad klients permissionsbeslut så finns alltid förutsättningar, som förutom lagar rörande frigivningspermissioner, reglerar vad klienterna kan, får och inte kan, får göra. Nonchalans gentemot anvisningarna medför återintagning.

*

Den röda tråden finns där såtillvida att ansvarig myndighet klart uttalar målsättningen med ett omhändertagande av en kriminellt belastad person. Målsättningen är att tillrättvisa och reformera. Den uttalas kanske klart i olika delar av U.S.A. men målsättningen kvarstår.

I Minnesota började man 1972 en ny verksamhet som ett alternativ till det traditionella fängelset som straffinrättning. Inrättningen kallas Restitution Center och innebär i korthet att den intagne arbetar för en marknads-mässig lön som oavkortat går till ersättningsanspråk orsakade vid det brott som begåtts.

*

I Illinois och vissa andra stater är en skärpning i antagande beträffande behandling och förvaring av vissa typer av brottslingar. Enligt ett nyligen framlagt lagförslag i Illinois så skall en särskild lagstiftning skapas som rör en kategori brott som man valt att kalla Class X Category och de är alla grova våldsbrott eller därmed jämförbara brott: våldtäkt, mordbrand, väpnat rån, kidnappning mot lösensumma, grova narkotikabrott, vissa fall av landsförräderi och vissa avvikande sexuella övergrepp dock ej jämförbara med våldtäkt.

Lagförslaget innebär bl a att straffsatsen blir minimum 6 år till 30 år för dessa brott medan de brottslingar som begått något av ovannämnda brott tre gånger skall dömas till livstid utan möjlighet till frigivning. Lagförslaget förväntades träda i kraft 1 februari 1978 i delstaten Illinois. Parallellt med detta lagförslag kommer ytterligare lagförslag som skall minska straffen för mindre omfattande tillgreppsbrott. Även detta lagförslag väntas få gehör.

Kjell Wrigman

Tommy Blom

KRIMINALVÅRDEN

TIDNING FÖR KRIMINALVÅRDSVERKET'S PERSONAL

NR 1 1978

Tillsynsdom föreslås av Uf-utredningen se sid 2-3

Kriminalvård i USA: Piskan och moroten

Kjell Wrigman och Tommy Blom har sänt oss denna reseberättelse. Fortsättning följer i nästa nummer av Kriminalvården.

I oktober–november 1977 företog vi en kombinerad semester- och studieresa till USA och besökte då några fängelser, häkten, polisstationer, frigångshem och övervakningsexpeditioner i Texas och Californien. Tack vare bekanta i USA kunde vi närvara och deltaga i vardagsrutiner på ett annat sätt än vad som är vanligt vid studiebesök. Vi fick hjälp med att skaffa reglementen, förordningar och facklitteratur. Dessutom fick vi på plats tillgång till vissa förordningar som ej gick att köpa. Detta gav oss sammantaget en varierad och, som vi hoppas, nyanserad bild av hur man i USA förvarar och tillrättavisar en dömd brottsling. Under besöken fick vi även en viss uppfattning om några av de olika styrmedel som man använder sig av vid denna förvaring och tillrättavisning och när det gäller återslussningen till det öppna samhället. Styrmedel är exempelvis den grad av slutenhet i förvaringen av en

intagen, som man bedömer lämplig. Vidare kan styrmedel vara den stora grad av uppmuntran och stöd i form av straffflinring i verkställighetstid och öppenplacering vid sidan om den rena yrkesutbildningen som ofta står till buds.

Tvångsmetoder av olika slag, där den intagne själv har intet eller mycket ringa att säga till om, tycks vara vanligt i USA och är vedertaget i en helt annan omfattning än i Sverige. Trots detta förvånades vi över den stora frihet som intagna kunde få vid visad skötsamhet. Vi fick också tillfälle att besöka avdelningar i fängelser, där man förvarade sådana intagna som uppvisade stora disciplinsvårigheter eller som utgjorde ett direkt hot mot andra intagna eller mot personalen.

Det är dock viktigt att redan här i inledningen betona, att man har en klart utlagd röd tråd i sitt fängelsesystem i USA. Man uppmuntrar och premierar skötsamhet och visat intresse för och i arbete, medan man också å andra sidan bestämt bestraffar och

behandlar dem som vägrar acceptera gällande bestämmelser och normer och som kanske dessutom har disciplinsvårigheter. — För att uttrycka detta mer vardagligt skulle man kunna säga att både piskan och moroten ständigt skymtar bakom knuten.

Det föreligger skillnader i straffutmätning och avtjänad verkställighet mellan områden i USA; dels skiljer sig glesbygdsmråden från storstadsområden beträffande brottsituationen, dels skiljer sig också attityderna till olika brott hos den straffutmätande instansen beroende på om det är glesbygd eller storstad. Följaktligen visar statistiken att långa verkställighetstider avtjänas i fler fall i vissa delar än i andra delar av USA.

*

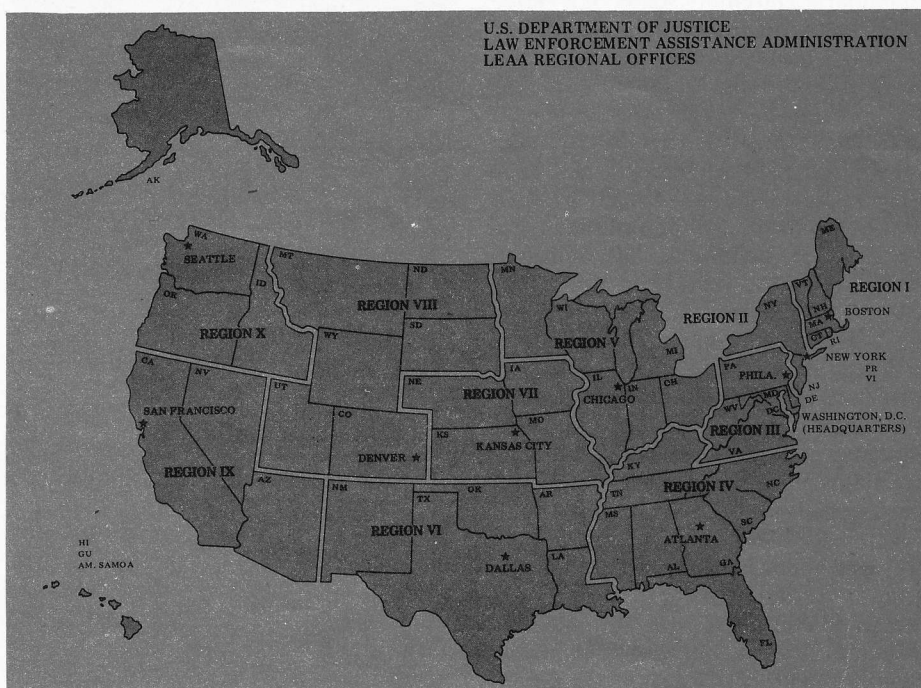
Det finns en mängd olika fängelser och behandlingshem för människor med kriminell bakgrund. För att underlätta för läsarna har vi valt att i denna artikel bara skriva om fängelser, som motsvarar slutna svenska anstalter. Ett svenskt häkte och lokalanstalt motsvaras i USA av ett s.k. jail, vilket inrymmer människor med mindre än 1 års verkställighetstid att avtjäna, förutom då dem som sitter häktade.

Även "jail'en" kan vara helt olika uppbyggda beroende på om de ligger i ett storstadsområde, om de är lokala eller statliga. Slutna anstalter i amerikansk bemärkelse betecknas som "prison" där dömda med verkställighetstider på mer än ett år skall avtjäna sin tid. Med svenska mått mätta skulle även en del "jail" betecknas som slutna fängelser. En intagen kan dock aldrig, oberoende av strafftiden, placeras på ett "jail" i slutskedet av sin strafftid. Placering på "jail" eller "prison" avgörs av domstolen i domslutet med hänsyn tagen till strafftidens längd. Härefter kan sedan brottets art, den intagens skötsamhet, strafftid m m resultera i att han/hon överflyttas till ett fängelse med stora möjligheter till arbete i det fria motsvarande vissa svenska lokalanstalter.

*

Fängelser och domar kan vara federala eller delstatliga. I ett federalt fängelse sitter de som ådömts ett federalt straff, vilket innebär att den dömda gjort sig skyldig till ett brott som berör flera delstater eller nationen USA. Exempel på federala brott är vissa bankrån, kidnappning, illegal invandring, narkotikasmuggling och transport av stöldgods över delstatsgränser. De flesta brott är dock av lokal delstatlig karaktär, vilket innebär att den skyldige döms och avtjänar domen i den delstat, där brottet begåtts.

Federala fängelser bekostas av fe-

derala medel och delstatliga fängelser av delstatliga medel.

*

Verkställighetstiden är inte längre i ett federalt fängelse än i ett delstatligt utan kan variera mellan 1 år och livstid, utan villkorlig frigivning i båda systemen. Mord och dråp som oftast svarar för de längsta straffen är vanligtvis delstatliga brott. Resultatet härav blir då att de längsta verkställighetstiderna är vanligast i delstatliga fängelser.

Båda fängelsesystemen har tre olika grader av slutenhet: maximum security, medium security och minimum security. Inom varje enskilt fängelse klassar man sedan de intagna i tre huvudgrupper. Faktorer som är viktiga vid klassificeringen av intagna är verkställighetstid att avtjäna, personlig läggning, skötsamhet, rymningsbenägenhet, anpassningsförmåga och sättet att fungera i grupp.

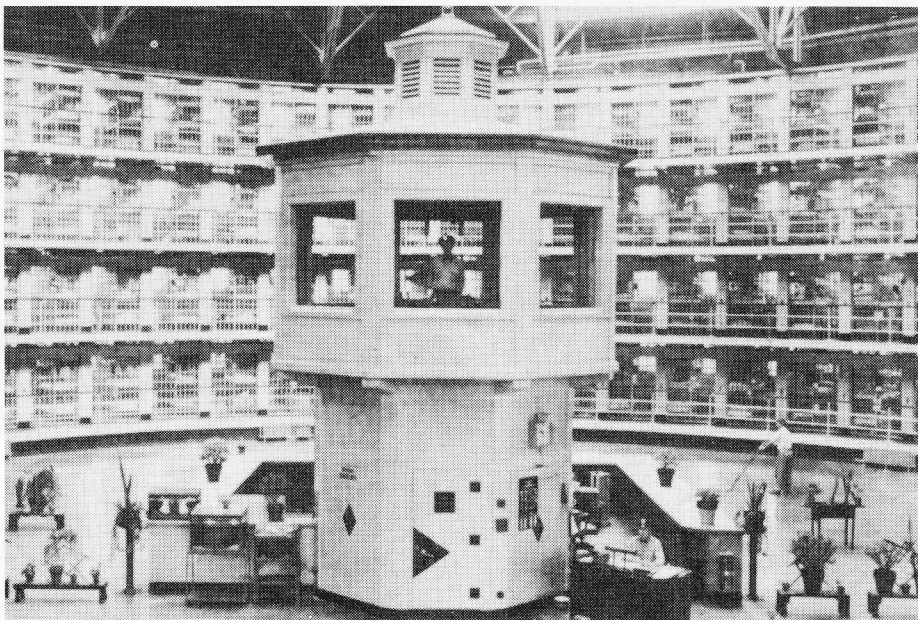
*

Sysselsättning och placering inom anstalten måste sedan anpassas efter klassificeringen. Den sker första gången direkt vid intagningen. Därefter omklassificeras den intagne fortlöpande med olika tidsintervaller beroende på strafftidens längd och/eller om någonting speciellt inträffar, vari den intagne varit aktiv. Såväl skötsamhet som misskötsamhet kan alltså kontinuerligt påverka omklassificeringen. Klassificering påverkar inte bara placering och sysselsättning utan också besöksmöjligheter, fritidsaktiviteter och gemenskap med andra intagna.

Den som klassas för minimum custody kan på vissa fängelser få möjlighet att arbeta utanför murarna utan övervakning, trots att det enligt svenska normer rör sig om ett slutet fängelse. På vissa andra fängelser förekommer övervakning, och då får både de klassade för minimum och medium custody arbeta utanför murarna. Skillnaderna beror oftast på variationer i klientelet, huvudsaklig sysselsättning på det aktuella fängelset och geografisk belägenhet. Här måste poängteras, att beväpnad bevakning i de flesta fall är en förutsättning för att andra än de som är klassificerade för minimum custody, skall kunna få arbeta utanför murarna. I vissa fall samordnas bevakningsuppgiften för själva fängelsebyggnaderna med övervakningsuppgiften rörande aktiviteter- na utanför murarna.

*

Vi besökte ett federalt fängelse utanför El Paso i Texas: La Tuna Federal Prison. Det är ett fängelse av typ medium security med cirka 700

Ett annorlunda fängelse byggt enligt den s.k. Panopticon-principen.

intagna och en personalstat på 200 anställda. Merparten av de intagna har en resterande verkställighetstid kvar att avtjäna som understiger 5 år. Administrativ personal utgör nästan hälften av den totala personalstyrkan. Tillsyns- och vaktpersonal uppgår till ett 80-tal man, varav de flesta tjänstgör obehäpnade inne i fängelset. Ett mindre antal vakter tjänstgör på murkrön eller i något av de tre bevakningstorn som finns utanför murarna. Bevakningstjänsten fullgörs med beväpning i form av gevär och ett enhandsvapen, som är antingen pistol eller revolver. Tornen har både telefon- och radioförbindelse. I anslutning till centralvakten i huvudbyggnaden finns ett förråd med vapen avsedda för samtliga personalkategorier som fullgjort de årliga skjutproven. Vapnen är reserverade för särskilda tillfällen, då extraordinära åtgärder av säkerhetsskäl anses befogade. Vapen får aldrig bäras av personal som vistas bland de intagna innanför murarna.

*

Intagna av mexikanskt eller sydamerikanskt ursprung utgör 30 % av det totala antalet intagna i La Tuna. Huvuddelen av denna grupp avtjänar straff för illegal vistelse i USA. Eftersom La Tuna är ett federalt fängelse, finns här intagna som antingen är hemmahörande i någon av delstaterna i sydvästra USA eller begått brott inom denna region. Enstaka undantagsfall har dock placerats på La Tuna för att det föreligger omedelbar fara för deras eget liv eller hälsa. I några fall rör det sig om s k informatörer, motsvarande vad vi i Sverige kallar tjallare. Vanligtvis har

de varit inblandade i mer omfattande brottslighet eller haft anknytning till den s k maffian. Intagna i federala fängelser är den enda kategorin intagna i amerikanska fängelser som kan flyttas olika delstater emellan. En intagen kan inte förflyttas på egen begäran mellan olika fängelser utan bedömningen och initiativet ligger helt hos den federala myndigheten.

*

Eftersom La Tuna är ett fängelse av typ medium security prison, förflyttas en del intagna med lång verkställighetstid hit efter att ha börjat avtjäna sin tid på ett maximum security prison. Först på La Tuna börjar då frågan om frigivning och eventuellt frigångsarbete att planeras. Man har även på detta fängelse möjlighet till arbete utanför murarna vilket oftast saknas helt på fängelser av typ maximum security prison. Från La Tuna friges de flesta intagna till s k halfway houses, som är ett slags frigångshem och som lyder under respektive fängelsesystem. Från ett sådant "halfway house" ordnas sedan permanentbostad och arbete. Vistelsen på ett sådant frigångshem omfattar vanligtvis de sista månaderna av ett längre straff. De som i förväg har fått arbete och bostad permitteras direkt från fängelset efter att ha åtnjutit frigångsarbete utanför anstalten eller på annat sätt visat sig kunna klara arbete, frihet och därmed förknippat ansvar. Ett mindre antal som kommit till La Tuna med lång verkställighetstid kvar att avtjäna, men som uppfört sig väl och visat intresse för arbete eller utbildning kan förflyttas vidare till en ranch, som kan liknas vid ►

vissa av de kolonier Sverige hade före kriminalvårdsreformen, för att sedan därifrån frigges.

*

På grund av det stora antalet spansktalande intagna på La Tuna måste en stor del av personalen kunna ett visst mått av spanska. Ungefär hälften av personalen är i dag tvåspråkig. Detta inkluderar både tillsynspersonal, administrativ personal, läkare, präster och lärare. På La Tuna finns en katolsk och en protestantisk präst som båda är heltidsanställda. Vidare finns också en tandläkare och en allmänpraktiserande läkare anställd. Prästerna deltar i många skilda aktiviteter, såväl andliga som sociala.

De största och viktigaste arbetsplatserna är industrin och jordbruket. Industrin tillverkar främst möbler och borstar. Industrin har en bruttointäkt på omkring 3 miljoner dollar per år. Jordbruket ligger utanför murarna.

*

Intagna som är klassade för minimum custody arbetar helt utan övervakning. Jordbruket drivs med målsättningen att göra fängelset helt självförsörjande vad gäller mjölk, ägg, fläsk, kött, fjäderfä och vissa sädeslag. Intagna tjänar i genomsnitt 80 dollar per månad. Detta har tyvärr gett vissa praktiska problem, eftersom en del av de intagna som avtjänar straff för illegal invandring inte ens tjänar motsvarande summa ute i frihet i sitt hemland. I La Tuna har det utvecklats till något av en tragikomedi, eftersom det visat sig att några av de intagna fortsatt att gå över gränsen endast för att få komma till fängelset och arbeta i ett år. Dessa intagna har sedan arbetat och skött sig perfekt utan att göra av med några pengar. Vid frigivningen har de återvänt hem till Mexico, där de levt en tid tills pengarna tagit slut. Vissa talesmän inom anstalten är nu rädda för att detta fenomen kan få ökad omfattning eftersom man planerar att höja de intagnas löner.

*

Från mitten av 1978 kommer vissa av dem som skött sig bra och arbetat utanför fängelset att få egna bostäder utanför murarna. Byggnaderna var färdigbesiktade vid tidpunkten för vårt besök. De har formen av ett par mindre annex med en central byggnad för fritidsaktiviteter och matutspisning.

La Tuna klassificerar sina intagna på liknande sätt som beskrevs tidigare i artikeln om allmänt vedertagna klassificeringsnormer i USA. En intagen i La Tuna som är klassad för

Kjell Wrigman

maximum custody har begränsad eller ingen egentlig rörelsefrihet inom fängelset. Möjligheterna till fritidsaktiviteter och besök är små. De får ej heller någon gemenskap med andra intagna. När det gäller medium och minimum custody, har de flesta intagna ganska stor gemenskap med andra intagna och kan syssla med varierande aktiviteter till kl 22, då inlåsning sker. Samtliga intagna som bevakas med minimum custody bor i stora sovsalar, typ armélogement. Varje intagen har ett set hörlurar för olika radioprogram samt ett skåp. Det finns ett par telefonautomater och TV-apparater för varje logement om cirka 80 intagna. Utanför logementen och i direkt anslutning till TV-rum och duschutrymmen finns ett par stora gårdar som omgärdas av byggnader och stängsel, där de intagna sysslar med olika former av spel, sport och fysisk träning efter kvällsmaten.

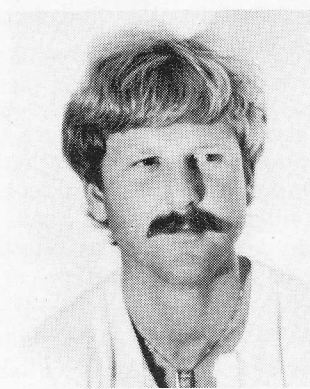
*

De intagna som sköter sig bra och visar intresse för arbete och/eller utbildning har möjlighet att få ett skötsamhetsavdrag med 3 dagar per avtjänad månad.

Studieprestationerna går också att mäta, eftersom man strävar efter att välja en studiemodell som är kontrollerbar och behovsprövad i första hand. De bästa studieresultaten har man nått just när det gäller den behovsprövade studieverksamheten, som alltså består av grundläggande skriv- och läsundervisning. Huvuddelen av undervisningen sköts av anställda lärare, som måste besitta kunskaper i sociologi och psykologi vid sidan av sitt ämne.

*

Ett 70-tal intagna studerar i någon form. Av 36 kurser utgörs huvuddelen av grundläggande ämnesundervisning i engelska, spanska, historia, samhällskunskap och matematik.

Tommy Blom

Boendestandarden för intagna är sämre än i ett svenskt fängelse. Detta beror ytterst på att byggnaderna är mycket gamla, vilket påverkar uppvärmningen och hygienutrymmen. Det finns 8 duschar för två logement.

Omkring 160 intagna delar alltså på 8 duschar och 4 toaletter. Detta förhållande har varit utsatt för mycket kritik från de intagna och även från vissa myndigheter, varför planering av nya paviljonger just nu pågår, dels för att begränsa boendestorleken, dels för att åstadkomma större hygienutrymmen per boendeenhet. En del av arbetena utförs av intagna, men merparten är anbudsjobb av civila firmor. Även industrilokalerna skall byggas om.

*

I ytterkanten av fängelsets markområde finns ett 20-tal bungalows för personalen. Man har möjlighet att hyra årsvis till förmånligt pris. Vidare finns tennisbanor och skjutbana för personalen och en swimmingpool. Personalbostäderna liksom större delen av fängelset är byggda i gammal spansk/mexikansk stil, vilket är vanligt längs mexikanska gränsen.

Alla besökare, både till intagna och fängelseledning, måste gå igenom en detektoranläggning som har formen av dörrfoder/ram. Även intagna som skall ta emot besök får gå igenom detektoranläggningen både före och efter besöket. Inga undantag görs. Anläggningen är placerad i entrén till huvudbyggnaden, där man också får lämna ifrån sig väskor och ev. kameror. Här måste man även legitimera sig. Samtliga besök antecknas i en liggare. Även detta förfarande gäller besök till såväl fängelseledning som intagna.

Kjell Wrigman Tommy Blom
Assistenter på Kva Kumla